

URSZULA MADALIŃSKA

Surdopedagog – logopeda

„ NAUCZYCIELU, NADSTAW UCHA !”

- **o tym, jak pomóc uczniowi z uszkodzonym słuchem**

w klasie szkoły ogólnodostępnej.

Prawidłowo funkcjonujący zmysł słuchu jest nieodzowny dla rozwoju mowy, która jest podstawą nawiązywania i podtrzymywania kontaktów wśród ludzi. Słuch wpływa na rozwój poznawczy dziecka, dźwięki z otoczenia wywołują zainteresowanie i ciekawość otaczającego go świata. Zmysł słuchu odbiera wrażenia ze wszystkich kierunków w sposób ciągły. W znacznym stopniu wpływa na nastroje, zachowanie i osobowość każdego człowieka.

Dla małego dziecka prawidłowo funkcjonujący słuch jest jedną z najważniejszych dróg poznania świata oraz warunkiem koniecznym dla rozwoju mowy. Maluch bardzo grzeczny, który nie podrywa się pod wpływem hałasu, w drugim półroczu życia słabo gaworzy, w wieku 18 miesięcy nie wypowiada żadnych słów albo mając dwa lata mówi tylko pojedyncze wyrazy – mniej niż 10, powinien być skierowany na badanie słuchu. To samo dotyczy dzieci starszych, u których uderza mały zasób słów, nieumiejętność budowania zdań czy bełkotliwość mowy.

Wczesna diagnostyka uszkodzeń słuchu, prawidłowa rehabilitacja a przede wszystkim coraz doskonalsze protezy słuchowe przyczyniają się do tego, że coraz więcej dzieci z uszkodzonym słuchem trafia do szkół ogólnodostępnych. Na nauczycielach więc spoczywa ogromna odpowiedzialność, aby doprowadzić do sytuacji, w której dziecko z uszkodzonym słuchem stanie się zwykłym członkiem społeczności klasy, szkoły i będzie mieć otwartą drogę do sukcesu na wszystkich szczeblach kariery szkolnej.

Dzieci z uszkodzonym słuchem uczęszczające do szkół ogólnodostępnych najczęściej korzystają z aparatów słuchowych, z wszczepów ślimakowych ale bywają przypadki kiedy brak jest wskazań lekarskich do stosowania jakichkolwiek protez słuchowych.

Jeżeli dziecko z uszkodzonym słuchem pobiera naukę w szkole ogólnodostępnej wraz ze słyszącymi rówieśnikami należy pamiętać o kilku pomocnych wskazówkach postępowania:

- Klasa, do której uczęszcza dziecko z uszkodzonym słuchem powinna być mało liczna,
- w klasie lub w klasach, gdzie odbywa się nauka należy stworzyć właściwe warunki niwelujące niepożądane zjawiska dźwiękowe, takie jak hałas i pogłos. Na ścianach pomieszczeń powinny być umieszczone tablice, gazetki na lnianych tablicach, w oknach zawieszono grube zasłony, na podłodze wykładzina podłogowa lub podkładki filcowe pod nogami krzesła, ławek, foteli. Wszyscy uczniowie powinni ograniczyć poziom hałasu podczas dyskusji, zajęć grupowych,
- prowadzący zajęcia powinni być doświadczonymi pedagogami, życzliwie nastawionymi do dziecka, znającymi jego potrzeby i możliwości nie tylko słuchowe,
- nauczyciel powinien zwracać się do dziecka po imieniu, zadbać aby uczeń widział jego twarz. Wypowiedzi nauczyciela powinny cechować normalne tempo i normalna intonacja. Nie należy stosować przesadnej artykulacji, krzyku. Mówić zwyczajnym językiem, stosując krótkie zdania,
- nauczyciel mówiąc lub czytając na głos nie powinien zasłaniać twarzy dłońmi, planszą, książką,
- dziecko z uszkodzonym słuchem powinno mieć w klasie miejsce blisko nauczyciela / źródło światła powinno być z tyłu / i sąsiedztwo czynnego kolegi, a także mieć możliwość przemieszczania się w klasie w zależności, gdzie dzieją się ważniejsze sprawy,
- dziecko z uszkodzonym słuchem powinno mieć możliwość korzystania z notatek sporządzonych przez dziecko słyszące lub nauczyciela. Pomocne są notatki czynione na tablicy, kluczowe słowa a przede wszystkim tematy i plany zajęć,
- przed zadaniami klasowymi nauczyciel powinien zadbać o przygotowanie na piśmie uczniowi z uszkodzonym słuchem zakresu materiału potrzebnego do uzyskania pozytywnej oceny, przy dyktowaniu pytań wskazane byłoby podanie treści zadań na kartce. Nie wolno zapominać, że uczeń z uszkodzonym słuchem wykonując zadania angażuje przede wszystkim wzrok i nie jest w stanie korzystać w tym czasie ze wskazówek pobieranych drogą słuchową,
- wykład, pogadanka powinny być wspierane pokazem, ilustracjami, zdjęciami itp.,
- koledzy powinni akceptować kolegę z uszkodzonym słuchem, znać jego trudności, problemy, doceniać wysiłek wkładany w pokonywanie barier i ograniczeń wynikających z uszkodzonego słuchu,
- nauczyciel powinien zapewnić dziecku możliwość uczestniczenia w życiu klasy, szkoły, poprzez pokazywanie jego zainteresowań, umiejętności, ewentualnie osobliwych talentów,
- nieodzwrotnie nauczyciel powinien uzupełniać własną obserwację, wiedzę, poprzez nawiązanie kontaktu i podjęcie współpracy z rodzicami dziecka oraz osobami prowadzącymi zajęcia rehabilitacyjne.

Podczas wszystkich zajęć lekcyjnych należy pamiętać, że **dziecko z uszkodzonym słuchem jest przede wszystkim dzieckiem**, a dopiero potem inwalidą słuchu. Jak każde dziecko boryka się z różnorodnymi problemami, trudnościami, które wynikają nie tylko z wady słuchu lecz z cech osobowości, sytuacji rodzinnej i innych.

Bibliografia.

1. *M. Góralówna, B. Hołyńska – Rehabilitacja małego dziecka z wadą słuchu, Warszawa, PZWL, 1993r.*
2. *S. Iwankiewicz – Ćwiczenia z otolaryngologii, Warszawa, PZWL, 1991r.*
3. *J. Kosmalowa (red.)- Dziecko z uszkodzonym słuchem w szkole powszechnej i przedszkolu. Poradnik dla nauczycieli i wychowawców, Warszawa IFPS, 1997r.*
4. *K. Krakowiak – W sprawie kształcenia języka dzieci i młodzieży z uszkodzonym słuchem, Lublin, UMCS, 1998r.*
5. *T. Zaleski – Opóźniony rozwój mowy. Warszawa, PZWL, 1992r.*